

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
Національна академія
педагогічних наук України
Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих
НАПН України

100 РОКІВ

ПРИРОДНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ПОЛТАВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА

Інститут проблем виховання НАПН України
Інститут обдарованої дитини НАПН України
Міжнародна академія педагогічної освіти
Полтавська обласна державна адміністрація
Полтавська обласна рада
Полтавська міська рада
Мала академія наук України
Аріельський Університет, Аріель, Ізраїль
Краківський педагогічний університет імені Комісії національної освіти, Польща
Краківська Академія імені Анджея Фрич Моджевського, Польща
Середня школа «Сент-Ендрю», Канада
Національний коледж шкільних керівників, Великобританія
Університет Яна Кохановського в Кельцах філія в м. Пьотрков Трибунальський

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА

МАТЕРІАЛИ

*Міжнародної науково-практичної конференції
«МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧИХ
ДИСЦИПЛІН У СЕРЕДНІЙ ТА ВИЩІЙ ШКОЛІ»
(XXVII КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ)*

28-29 травня 2020 року

м. Полтава

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Степаненко Микола Іванович – доктор філологічних наук, професор, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка; **Сігарчук Роман Анатолійович** – доктор історичних наук, професор, перший проректор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка; **Шевчук Сергій Миколайович** – доктор географічних наук, доцент, проректор із наукової роботи Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка; **Гриньова Марина Вікторівна** – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, декан природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка; **Міхаель Зініград** – професор, ректор Аріельського університету, Аріель; **Ежи Малец** – професор, ректор Краковської Академії імені Анджея Фрича Моджевського, Краков; **Пінхасов Альберт** – проректор із наукової роботи, Аріельський Університет, Аріель; **Raichlin Yosef** – професор, Laboratory of Polymers, Аріельський Університет, Аріель; **Гриньов Роман Станіславович** – кандидат фізико-математичних наук, факультет фізики Аріельського університету, Ізраїль; **Ткаченко Андрій Володимирович** – доктор педагогічних наук, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка; **Онїпко Валентина Володимирівна** – доктор педагогічних наук, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка; **Шиян Надія Іванівна** – доктор педагогічних наук, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка; **Пилипенко Сергій Володимирович** – доктор біологічних наук, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка; **Жданова-Неділько Олена Григорівна** – доктор педагогічних наук, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка; **Сас Наталія Миколаївна** – доктор педагогічних наук, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка; **Пивовар Ніна Михайлівна** – доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка; **Большая Оксана Вікторівна** – кандидат економічних наук, асистент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка; **Іщенко Володимир Іванович** – кандидат педагогічних наук, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка; **Гомля Людмила Миколаївна** – кандидат біологічних наук, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Хоміч Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора інституту професійної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Назаренко Тетяна Геннадіївна – доктор педагогічних наук, професор, старший науковий співробітник лабораторії географічної і економічної освіти Інституту педагогіки НАПН України.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXVII КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ) (м. Полтава, 28-29 травня 2020 р.) / За заг. ред. проф. М.В. Гриньової. – Полтава: Аструя, 2020. – 437 с.

ISBN

Збірник містить матеріали, присвячені сучасним проблемам методики навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі. Для наукових працівників, викладачів, студентів, магістрантів вищих навчальних закладів, учителів.

УДК 373.5.016:5+378.016:5](062)

Друкується за рішенням вченої ради Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (протокол № 12 від 4.05.2020 року)

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів та посилань несуть автори статей.

Комп'ютерне забезпечення: Величко Р.М., Хілінська Т.В., Хілінський В.П., Жданова-Неділько О.Г.

ISBN

© ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2020
© Автори, заг. ред. М.В. Гриньової, 2020
© Аструя, 2020

Локус «Жванць»¹ Скоріше мова про Жванецьку облогу упродовж 28.09. – 15.12.1653 р., оскільки Богдан Хмельницький вирішив не давати генеральної битви, а примусити здатися. Облога виявила кілька центів протидії. Хан не бажав ослаблення Польщі та посилення Московського царства після рішення Земського собору 01.10.1653 р. (щодо протекції над Україною і готовності розпочати війну з Річчю Посполитою), передчуваючи майбутні зазіхання останнього на Крим (вихід до Чорного моря). Була і секретна частина угоди Іслама III. Герая та Яна-Казимира. Ці та низка інших причин привели до Переяславської угоди 08.0.1654 р.

У висновку слід підкреслити, що вивчення Історії України в середній і вищій школі з урахуванням компонента «природний ландшафт» має особливості у зв'язку зі специфікою навчального процесу, тривалістю вивчення начального предмета та начальної дисципліни, віковими особливостями учнів і студентів, рівнем підготовки вчителів і кваліфікації викладачів вищої школи.

Список використаних джерел:

1. Природний ландшафт. Словник-довідник з екології: навч.-метод. посіб. Укладачі: О. Г. Лановенко, О.О. Остапшина. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 226 с.
2. Шевчук Валерій. Козацька держава як ідея в системі суспільно-політичного мислення XVI-XVIII століть / у двох книгах. Книга I. Київ: Тов «Видавництво «Кліо», 2019. 792 с., іл.; Книга II. – Київ: Тов «Видавництво «Кліо», 2019. – 1120 с.

ПОБУДОВА ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПАТОФІЗІОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Савельєва О.В., Колесникова Н.І.
(Полтава, Україна)

Доступність знань та фундаментальність вищої освіти є чинниками, які мотивують іноземних громадян до навчання у вищих навчальних закладах України, а саме медичних [1]. Навчання іноземних студентів має певні особливості, які зв'язані з умовами освіти, проживання в Україні, метою навчання, адаптаційним періодом у новому етнічному середовищі, тощо.

Викладання предмету англійською мовою є дуже поширеним явищем у вищих медичних навчальних закладах України в теперішній час. Така форма навчання існувала в провідних навчальних закладах за радянських часів і мала за мету підготовку лікарів для роботи в країнах Азії, Африки та Латинської Америки. Зараз зазначена форма навчання розвивається на інших засадах і обслуговує на контрактній основі інтереси іноземних громадян, які після завершення навчання будуть працювати у системі охорони здоров'я своїх країн [3].

Англомовна форма навчання підвищує конкурентоспроможність системи вищої медичної освіти в Україні. Її впровадження полегшує обмін студентами і викладачами між вищими навчальними закладами різних країн, як це передбачено Болонським процесом [2].

Метою роботи був аналіз позитивного досвіду, надбаного на кафедрі патофізіології УМСА при викладанні цієї дисципліни студентам з англомовною формою навчання.

Протягом перших двох років навчання в медичному ВНЗ усі студенти, в тому числі ті іноземні студенти, які навчаються англійською мовою, вивчають гістологію, медичну біохімію, нормальну фізіологію та анатомію. Знання з цих дисциплін формують ту важливу основу, яка є необхідною для вивчення загальної патології. Розуміння процесів,

¹Жванець. Нині – село Кам'янець-Подільського району Хмельницької області.

які становлять патогенез захворювань, надає студентам змогу розуміти принципи діагностики та лікування хвороби, які вивчаються на клінічних кафедрах.

Наведені вище міркування визначають стратегію викладання патофізіології, але її здійснення при викладанні дисципліни англійською мовою відбувається на фоні деяких проблем. Вони виникають з двох причин:

- 1) недосконале володіння англійською мовою з боку іноземних студентів;
- 2) наявність недостатньої кількості навчально-методичної літератури для англомовної форми навчання.

Перше заважає іноземним англомовним студентам з країн Африки та Азії не тільки занотувати повномасштабні лекції, а й розуміти пояснення під час розв'язання тестових завдань та вирішення ситуаційних задач.

Друге не надає необхідної кількості підручників та навчальних посібників міжнародного рівня, надрукованих англійською мовою, але згідно існуючої в Україні програмою з патофізіології. Адже зараз підручники, які використовують англомовні студенти з даної дисципліни, як і сама програма, не відповідають європейським стандартам. У Великобританії, Канаді, США та інших країнах світу існує предмет «Загальна патологія» на відміну від «Патологічної фізіології», яка викладається в медичних ВНЗ України [4].

Дані об'єктивні труднощі можливо подолати шляхом удосконалення педагогічного процесу, особливо за рахунок аудиторної роботи студентів. На практичних заняттях створюється ділова обстановка з залученням усіх студентів групи до активної участі в навчальному процесі. Її створення надзвичайно важливе з урахуванням психоемоційних факторів, що мають місце в англомовних групах [6].

Практичне заняття починається зі з'ясування початкового рівня знань з теми. Кожному студенту пропонується для цього коротко (однією фразою чи кількома словами) відповісти на прості конкретні запитання. Навіть таке кількахвилинне опитування дає уявлення про знання студента по темі заняття та його загальну поінформованість.

Основна частина практичного заняття полягає в усному опитуванні у формі діалогу між викладачем та студентом. Викладач під час опитування ставить проблемні запитання та спонукає до участі в співбесіді не лише того студента, якого опитує, а й інших членів групи.

Також під час лабораторних занять студенти виконують навчальні експерименти, в ході яких відтворюються типові патологічні процеси та стани з урахуванням вимог біоетики [5]. Все побачене у ході моделювання патологічних процесів студенти обговорюють з викладачем, пояснюють отримані результати та роблять висновки, які занотують у спеціальних зошитах «Records of practical studies on pathophysiology», розроблених колективом авторів кафедри патофізіології УМСА на чолі з професором В.О. Костенком та перекладених англійською мовою. Дані зошити містять інформацію про методику експериментів та перелік необхідного обладнання. Це значною мірою економить час заняття, що відводиться для занотування такої інформації.

В кінці кожного практичного заняття проводиться підсумковий контроль, що дозволяє з'ясувати рівень засвоєння матеріалу. Він проходить у вигляді тест-контролю, що містить 15 тестових завдань з однією правильною відповіддю (завдання I рівня). Тестові завдання створюються викладачами кафедри або перекладаються з вітчизняних джерел. Також використовуються тести, які існують в країнах, де проживають студенти. Це пов'язано з тим, що тестування за кордоном впроваджено для підтвердження дипломів, які одержані в Україні.

На підсумкових заняттях тест-контроль містить 20 тестів з однією правильною відповіддю, які охоплюють увесь вивчений розділ. Це допомагає англомовним студентам підготуватися до заключного тестового контролю з патофізіології та до ліцензійного іспиту «Крок-1». Також на підсумкових заняттях велика увага приділяється розв'язанню ситуаційних задач та завдань з бази даних «Крок-1».

Таким чином, англомовна форма навчання при викладанні патофізіології здійснюється на тих самих засадах, що й викладання цієї дисципліни державною мовою, але вимагає більшої уваги викладача до кожного студента під час аудиторної роботи та збільшує питому вагу тестування, яке дозволяє ефективно контролювати рівень знань студентів [7], навіть за умови їх недостатнього володіння англійською мовою. Досвід кафедри, щодо впровадження зошитів для практичних занять та тестового контролю може використовуватися при викладанні інших доклінічних дисциплін студентам з англомовною формою навчання.

Висновки:

1. Діалог між викладачем та студентами, де організатором отримання знань є викладач, залишається основним моментом у ході практичних занять з патофізіології для англомовних студентів.

2. Оптимальним методом контролю знань англомовних студентів під час вивчення ними патофізіології є тестовий контроль.

3. Застосування спеціальних зошитів з викладанням методик навчального експерименту англійською мовою значно підвищує ефективність цього виду початкової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Скрипніков М.С., Бобирьов В.М., Попов В.І., Потяженко М.М., Богиня Л.В. Деякі аспекти організації навчально-виховного процесу з іноземними студентами // Матер. доп. навч.-метод. конф. «Особливості організації навчально-виховного процесу зі студентами іноземцями у медичному вузі». – Полтава, 2003. – С. 2–11.
2. Грицак І.Г., Дикий Б.М., Пюрик В.Ф., Кобрин Т.З. Стан вітчизняного ринку вищої освіти та праці в медичній галузі у світлі вимог Болонського процесу // Медична освіта. – 2005. – №3. – С. 16–19.
3. Важнича О.М., Капусник Ю.О., Олійник Н.О. Проблеми і здобутки при викладанні базисної фармакології студентам з англомовною формою навчання // Матер. навч.-метод. конф. «Сучасні технології навчання у підготовці медичних кадрів». – Полтава, 2008. – С. 16–18.
4. Гоженко А.І., Гуркалова І.П., Дяченко М.Г., Коваленко Л.Г., Бабич В.П. Сучасний стан та перспективи підготовки іноземних студентів в Одеському медичному університеті // Матер. міжнародн. наук.-практ. конф. «Фахова підготовка іноземних громадян в Україні, сучасний стан та перспективи розвитку». – К., 2002. – С. 232–241.
5. Антологія з біоетики / За ред. Ю.І. Кундієва. – Львів, 2003. – 592 с.
6. Дев'яткіна Т.О., Важнича О.М., Луценко Р.В., Олійник Н.О., Денисенко С.В. Психоемоційні фактори при сучасних і класичних методах контролю знань // Зб. наук. праць «Сучасні технології вищої медичної освіти». – Донецьк, 2006. – С. 238–242.
7. Захарчук Г.Я., Криховець О.В., Гулай О.І., Бодров В.П. Тестовий контроль знань при вивченні хімічних дисциплін на фармацевтичному факультеті // Медична освіта. – 2004. – №3-4. – С. 43–45.

НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ

Савонова О.В. (Чернігів, Україна)

Волкова В.А. (Санкт-Петербург, Росія)

Кудін С.Ф. (Чернігів, Україна)

Мета цієї статті – ознайомити фахівців, які займаються здоров'язбережувальним вихованням і навчанням молоді, з науково-методологічними основами, які ми пропонуємо враховувати в педагогічній практиці формування здоров'язбережувальної поведінки майбутнього покоління.

ПОБУДОВА ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПАТОФІЗІОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ Савельєва О.В., Колесникова Н.І.	326
НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ Савонова О.В., Волкова В.А., Кудін С.Ф.	328
«МОЗКОВИЙ ШТУРМ» ЯК ОДИН З ІНСТРУМЕНТІВ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПРОЄКТУ Салай Я.П.	330
ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТЬ «ГОЛОВНИЙ ВИРОБНИЧИЙ ПРОЦЕС», «КОНТУР УПРАВЛІННЯ», «ЛАНЦЮГИ ПРОЦЕСІВ» Самсоненко В.В.	332
ЕЛЕМЕНТИ КРАЄЗНАВСТВА НА УРОКАХ ХІМІЇ Самусенко Ю.В.	333
МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В БІОЛОГІЇ Святобог К.Д.	335
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ Сенченко В.І., Большая О.В.	337
ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО ТЕСТУВАННЯ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ УМСА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНТРОЛЮ ТА ЯКОСТІ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ Сербін С.І., Тарасенко Я.А., Тихонова О.О.	338
ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ЗАРУБІЖНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ Січко І.О., Мінакова А.М.	340
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМАНДНОЇ РОБОТИ НА ПРИКЛАДІ КОМПАНІЇ «АВІК-2000» Смірнова К.Є.	342
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ВЕКТОР ІНТЕГРАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ Согоконь О.А.	343
КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ Соколов Д.О.	346